

DR WOJCIECH RAFAŁ WIEWIÓROWSKI – GENERALNY INSPEKTOR OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH – WYJAŚNIA

PYTANIE:

Czy ZUS oraz pracodawca mają obowiązek podać komornikowi informacje o dłużniku?

ODPOWIEDŹ:

Tak, komornik posiada uprawnienia do żądania informacji od ZUS oraz pracodawcy, jeżeli jest to potrzebne do właściwego prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

UZASADNIENIE:

Posiadanie przez komornika informacji o dłużniku jest niezbędne do prowadzenia egzekucji z wynagrodzenia za pracę, natomiast przekazanie tych informacji przez pracodawcę dłużnika czy przez ZUS stanowi wypełnienie obowiązku nałożonego przepisami prawa.

Udostępnianie i pozyskiwanie informacji o dłużniku jest przetwarzaniem danych osobowych w rozumieniu ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (j.t. DzU z 2002 r. nr 101, poz. 926, ost. zm. DzU z 2011 r. nr 230, poz. 1371). Jednak ustawa ta określa jedynie ogólne zasady przetwarzania danych osobowych, pierwszeństwo natomiast mają akty szczególne.

Zagadnienia dotyczące przetwarzania danych osobowych dłużników przez komorników prowadzących postępowanie egzekucyjne należy rozpatrywać przede wszystkim na podstawie przepisów:

- ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (DzU nr 43, poz. 296, ost. zm. DzU z 2013 r. poz. 880), dalej k.p.c.,
- ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (j.t. DzU z 2011 r. nr 231, poz. 1376, ost. zm. DzU z 2013 r. poz. 829),
- rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 9 marca 1968 r. w sprawie czynności komorników (DzU nr 10, poz. 52, ost. zm. DzU z 1994 r. nr 119, poz. 577).

Komornik, jako organ egzekucyjny, może żądać od uczestników postępowania złożenia wyjaśnień oraz zasięgać od organów administracji publicznej, organów wykonujących zadania z zakresu administracji publicznej, organów podatkowych, organów rentowych, banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, przedsiębiorstw maklerskich, organów spółdzielni mieszkaniowych, zarządów wspólnot mieszkaniowych oraz innych podmiotów zarządzających mieszkaniami i lokalami użytkowymi, jak również innych instytucji i osób nieuczestniczących w postępowaniu informacji niezbędnych do prowadzenia egzekucji (art. 761 § 1 k.p.c.).

Przepis ten uprawnia komornika do pozyskiwania zarówno od ZUS, jak i od pracodawcy dłużnika tych danych, które są niezbędne do prowadzenia egzekucji – może to być np. numer rachunku bankowego pracownika.

Istnieje natomiast możliwość uchylenia się od obowiązku przekazania komornikowi danych pracownika. Można to zrobić w takim zakresie, w jakim można odmówić przedstawienia dokumentu lub złożenia zeznań w charakterze świadka albo odpowiedzi na zadane pytanie. Można więc odmówić odpowiedzi na zadane pytanie, jeżeli zeznanie mogłoby narazić dłużnika lub bliskich na odpowiedzialność karną, hańbę lub dotkliwą i bezpośrednią szkodę majątkową albo jeżeli zeznanie miałoby być połączone z naruszeniem istotnej tajemnicy zawodowej.

Za nieuzasadnioną odmowę udzielenia organowi egzekucyjnemu wyjaśnień lub informacji albo za udzielanie fałszywych informacji lub wyjaśnień osoba odpowiedzialna może być na wniosek wierzyciela lub z urzędu ukarana przez organ egzekucyjny grzywną do 2 tys. zł (art. 762 § 1 k.p.c.). Jeżeli żądanie udzielenia wyjaśnień lub informacji skierowane było do osoby prawnej lub innej organizacji, ukaraniu grzywną podlega jej pracownik odpowiedzialny za udzielenie wyjaś-

nień lub informacji, a gdyby ustalenie takiego pracownika było utrudnione, ukaraniu podlega jej kierownik. Przed wydaniem postanowienia organ egzekucyjny wysłucha kierownika (art. 762 § 2 k.p.c.). Ukazanie przez organ egzekucyjny grzywną nie zwalnia osób ukaranych od odpowiedzialności karnej za niedopełnienie lub przekroczenie obowiązków służbowych (art. 762 § 5 k.p.c.).

Możliwość przekazywania komornikowi sądowemu danych posiadanych przez ZUS wynika także z ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. DzU z 2009 r. nr 205, poz. 1585, ost. zm. DzU z 2013 r. poz. 983, dalej ustawa systemowa). Choć jej przepisy zobowiązują pracowników i członków rady nadzorczej zakładu do przestrzegania tzw. tajemnicy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, obejmującej m.in. dane indywidualne zgromadzone na koncie ubezpieczonego i na koncie płatnika składek (art. 79 ust. 1 ustawy systemowej), to

jednak mogą być one udostępniane m.in. sądom, prokuratorom, organom kontroli skarbowej, organom podatkowym i komornikom sądowym, z uwzględnieniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych (art. 50 ust. 3 ustawy systemowej).

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych nie może rozstrzygać o zakresie kompetencji komornika w kontekście ewentualnego uprawnienia do żądania od pracodawcy lub ZUS informacji dotyczących pracownika. Potwierdził to Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 2 marca 2001 r. (II SA 401/00), w którym orzekł, że (...) *Generalny Inspektor (...) nie jest organem kontrolującym ani nadzorującym prawidłowość stosowania prawa materialnego i procesowego w sprawach należących do właściwości innych organów, służb czy sądów, których orzeczenia podlegają ocenom w toku instancji czy w inny sposób określony odpowiednimi procedurami (...).*

